

קריטריונים להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי תאריך כניסה לתוקף: 01 ינואר 2024 תאריך אשרור הקריטריונים: 21 דצמבר 2023

מבוא

האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי מאגדת את המטפלות* הזוגיות והמשפחתיות בישראל. בין מטרתיה, קידום ופיתוח הטיפול הזוגי והמשפחתי, חיזוק מעמדן של המטפלות הזוגיות והמשפחתיות, תוך שמירה וטיפול כללי האתיקה של חברות האגודה.

ההסמכה שמוענקת על ידי האגודה הינה הסמכה וולונטרית והיא מהווה הכרה מקצועית בעמידת החברה המוסמכת בקריטריונים שקבעה האגודה בתקנונה, ואין בהסמכה כשלעצמה כדי להתיר למטפלת לעסוק בפסיכולוגיה ו/או עבודה סוציאלית או כל עיסוק מוסדר אחר, אלא אם הוסמכה לכך ונרשמה במרשם לפי חוק. הפיקוח האתי שמבצעת האגודה על חברותיה הינו לתועלת הציבור.

מסמך זה מפרט את הקריטריונים שמהווים בסיס להחלטת ועדת ההסמכה לאשר או לדחות בקשת הסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי. לוועדת ההסמכה יש את הזכות לשיקול דעת לגבי קבלת או דחיית אישורים או המלצות שמוצגים בפניה, להכיר בהכשרה תיאורטית ומעשית, בקורסים שנלמדו, בשעות טיפול ובשעות הדרכה שדווחו. ועדת ההסמכה רשאית לדרוש מהמועמדת הבהרות ותיוכונים, אישורים, השלמת שעות הכשרה תיאורטית או מעשית – הכול על פי המקרה ולפי שיקול דעת ועדת ההסמכה.

הקריטריונים המפורטים להלן יחולו על כל מי שתתחיל בהכשרה בטיפול זוגי ומשפחתי לאחר תאריך כניסתם לתוקף כמפורט לעיל. כל מי שהתחילה את תהליך ההכשרה קודם לכן, כך שחלים עליה קריטריונים משנים קודמות, רשאית לבחור שבקשתה להסמכה תיבדק על פי מהדורת הקריטריונים הזו, ועל המועמדת לציין זאת בעת מסירת הבקשה לבדיקה על ידי ועדת ההסמכה. יודגש בזאת, כי כל בקשה להסמכה תיבדק על בסיס מהדורה אחת של הקריטריונים בלבד, במלואה ובשלמותה. לא תיבדק בקשה על בסיס שילוב של קריטריונים מכמה מהדורות שונות.

מועמדת שבקשתה נדחתה על ידי ועדת ההסמכה רשאית לפנות לוועדת ערעורים. במקרים מיוחדים, כאשר נהיר כי מועמדת אינה יכולה לעמוד בקריטריונים המפורטים במסמך זה, יש באפשרות המבקשת לפנות לוועדת חריגים.

סעיף א' – השכלה אקדמית

מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי חייבת להיות בעלת תואר שני טיפולי אשר נלמד במוסד אקדמי ומוכר על ידי המל"ג, או תואר שני טיפולי מתאים ממוסד אקדמי בחו"ל שהוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים מחו"ל במשרד החינוך כשווה ערך לתואר שני בארץ. תואר שני 'טיפולי' הוא תואר שני הכולל הכשרה מעשית טיפולית תחת הדרכה מקצועית בהיקפים משמעותיים כחלק מחייב מן הלימודים.

מוכרים התארים במקצועות הבאים:

1. עבודה סוציאלית
2. פסיכולוגיה קלינית, חינוכית, שיקומית, רפואית, או פסיכולוגיה התפתחותית
3. קרימינולוגיה קלינית
4. טיפול בהבעה וביצירה
5. יעוץ חינוכי
6. רפואה (MD) בהתמחות ברפואת משפחה או בפסיכיאטריה
7. טיפול משפחתי (MFT)

* מסמך זה מנוסח באופן עקבי בלשון נקבה, אך מכוון לגברים ולנשים כאחד.

סעיף ב' – הכשרה תיאורטית בטיפול זוגי ומשפחתי

מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי נדרשת להשלים הכשרה תיאורטית של מגוון קורסים על פי הפירוט שיובא להלן. קורסים אלה חייבים להתקיים במסגרת אקדמית מוכרת, במכון מוכר או בתחנה מוכרת לטיפול במשפחה, ו/או בתוכנית להכשרה תיאורטית בטיפול זוגי ומשפחתי המוכרת על ידי האגודה. והיה והקורס שנלמד אינו מוכר, או המסגרת אינה מוכרת, ההכרה בהם לצורך ההסמכה תותנה באישור מיוחד של ועדת ההסמכה.

רשאית המועמדת להתחיל בהכשרה התיאורטית החל משנת הלימודים השנייה של לימודי התואר השני הטיפולי באחד המקצועות כאמור בסעיף א'. כמו כן ועדת ההסמכה מכירה בקורסים שנלמדו במסגרת תוכנית אקדמית ייעודית לתואר שני במגמה בטיפול זוגי ומשפחתי המוכרת על ידי האגודה.

היקף	תיאור ההכשרה התיאורטית הנדרשת
שני סמסטרים או 56 שעות לימוד אקדמיות	1. מודלים תיאורטיים בנושאי משפחה ונישואין (למשל: מודלים מערכתיים, דינמיים, התנהגותיים, קוגניטיביים, פוסט-מודרניים וכד') 2. שיטות התערבות בטיפול משפחתי
שני סמסטרים או 56 שעות לימוד אקדמיות	3. שיטות התערבות בטיפול זוגי
שני סמסטרים או 56 שעות לימוד אקדמיות	4. מיומנויות וטכניקות בהתערבות טיפולית זוגית ומשפחתית (מבוססות על התיאוריות שנלמדו בסעיפים ב.1. עד ב.3. דלעיל)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	5. מיומנויות וטכניקות בהתערבות טיפולית משפחתית בנוכחות ילדים (מבוססות על התיאוריות שנלמדו בסעיפים ב.1. עד ב.3. דלעיל)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	6. מעגל חיי משפחה ונישואין (על הקורס להתייחס לשינויים, למעברים ולמשברים בחיי המשפחה, וכן חייב לכלול התייחסות להתפתחות ילדים כפרט בתוך המשפחה)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	7. בעיות תפקוד של הפרט בראייה משפחתית (למשל: לקות למידה, הפרעת קשב וריכוז, הפרעת אכילה, אלימות, מחלות פיזיות או נפשיות כרוניות, נכות וכדומה)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	8. בעיות מיניות במשפחה
10 שעות לימוד אקדמיות	9. אתיקה בטיפול זוגי ומשפחתי
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	10. דיני משפחה

סעיף ג' – ניסיון טיפולי והדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי

1.ג. ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי

מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי נדרשת לצבור ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי.

- א. להכרה בשעות ההתנסות, יש לקיימן במסגרת של שירות ציבורי ומפוקח מתאים, במכון מוכר או בתחנה מוכרת לטיפול במשפחה, ו/או בתוכנית להכשרה מעשית בטיפול זוגי ומשפחתי המוכרת על ידי האגודה.
- ב. יוכרו שעות ההתנסות רק אם הטיפולים התקיימו החל מתום לימודי התואר השני הטיפולי (סעיף א. דלעיל), ולאחר השלמת מחצית ההכשרה התיאורטית בטיפול זוגי ומשפחתי (מתוך הקורסים המפורטים בסעיף ב. דלעיל).
- ג. מועמדת אשר לומדת בתוכנית אקדמית ייעודית לתואר שני במגמה בטיפול זוגי ומשפחתי המוכרת על ידי האגודה, תוכל לצבור שעות התנסות כבר במהלך לימודיה, החל משנת הלימודים השנייה, במסגרת ההכשרה המעשית של תוכנית זו. במקרה זה, את שאר שעות ההתנסות המחייבות עליה לקיים לאחר קבלת התואר, במהלך שנתיים לפחות.
- ד. קיימים שלושה מסלולים לצבירת ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי לצורך ההסמכה הנבדלים זה מזה על פי הניסיון הטיפולי הקודם וההכשרה הטיפולית והמקצועית הקודמת של המועמדת להסמכה. במידה ומועמדת להסמכה יכולה להשתייך לכמה מסלולים, עליה לבחור באחד מהם ולציין זאת בעת מסירת הבקשה לבדיקה על ידי ועדת ההסמכה. יודגש בזאת, כי כל בקשה להסמכה תיבדק על בסיס הקריטריונים של מסלול אחד בלבד, במלואם ובשלמותם. לא תיבדק בקשה על בסיס שילוב של קריטריונים מכמה מסלולים שונים.

1. המסלול המלא

מסלול זה מיועד לכל מי שעומדת בדרישות הסף להתחיל בצבירת שעות ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי, אך לא נכללת באחד המסלולים האחרים המפורטים בהמשך. מועמדות להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי במסלול זה נדרשות לצבור ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי בהיקף מצטבר של שש מאות שעות טיפול לפחות. התנסות זו חייבת להימשך שלוש שנים לפחות.

רכיבי הניסיון הטיפולי:

- א. רבע מסך שעות ההתנסות חייבות להיות טיפולים משפחתיים רב דוריים, קרי: בנוכחות של שני דורות לפחות בעת הטיפול.
- ב. שיעור המפגשים האינדיבידואליים לא יעלה על חמישה עשר אחוזים מסך כל שעות ההתנסות.

2. המסלול לבעלות וותק מקצועי

מסלול זה מיועד לעובדות סוציאליות מוסמכות, קרימינולוגיות קליניות מוסמכות, מטפלות בהבעה וביצירה מוסמכות שהשלימו הכשרה מעשית מתקדמת בטיפול, ולרופאות פסיכיאטריות, שלהן וותק מוכח של חמש שנים לפחות, בחצי משרה לפחות, בטיפול ישיר במקצוען זה. מועמדות להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי במסלול זה נדרשות לצבור ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי בהיקף מצטבר של שלוש מאות וחמישים שעות טיפול לפחות. התנסות זו חייבת להימשך שנתיים לפחות.

רכיבי הניסיון הטיפולי:

- א. רבע מסך שעות ההתנסות חייבות להיות טיפולים משפחתיים רב דוריים, קרי: בנוכחות של שני דורות לפחות בעת הטיפול.
- ב. שיעור המפגשים האינדיבידואליים לא יעלה על חמישה עשר אחוזים מסך כל שעות ההתנסות.

3. המסלול לבעלות מומחיות מיוחדת

מסלול זה מיועד לעובדות סוציאליות מוסמכות מטעם משרד הרווחה והביטחון החברתי בתחומים משפחה, ילד ונוער, או בריאות הנפש, פסיכולוגיות בעלות רישיון קבוע מטעם משרד הבריאות בדרגה 'פסיכולוגית מומחית' באחת מתחומי המומחיות המופיעים בסעיף 2. דלעיל, פסיכותרפיסטיות המוכרות על ידי וחברות באיגוד הישראלי לפסיכותרפיה, מטפלות מיניות המוכרות וחברות באגודה הישראלית לטיפול מיני (איט"ם) במעמד של 'חברה מן המניין', ולמטפלות המוכרות על ידי וחברות באגודה הישראלית לטיפול קוגניטיבי התנהגותי (איט"ה) במעמד של 'חברה מומחית'. מועמדות להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי במסלול זה נדרשות לצבור ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי בהיקף מצטבר של מאתיים ועשרים שעות טיפול לפחות. התנסות זו חייבת להימשך שנתיים לפחות.

רכיבי הניסיון הטיפולי:

- א. כל שעות ההתנסות חייבות להיות מפגשים עם זוגות או עם משפחות.
- ב. רבע מסך שעות ההתנסות חייבות להיות טיפולים משפחתיים רב דוריים, קרי: בנוכחות של שני דורות לפחות בעת הטיפול.

2.ג. הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי

מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי נדרשת לצבור שעות הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי. כל המדריכות הנותנות הדרכה למועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי חייבות להיות חברות האגודה בתקופת מתן ההדרכה. ועדת ההסמכה תקבל אך ורק אישורים על שעות הדרכה החתומים על ידי מדריכות מוסמכות. ההדרכה חייבת לעסוק בטיפולים זוגיים ומשפחתיים שמתקיימים במסגרת שירות ציבורי ומפוקח מתאים, באחד המכונים או התחנות המוכרים, ו/או בתוכנית להכשרה מעשית בטיפול זוגי ומשפחתי המוכרת על ידי האגודה.

רכיבי ההדרכה:

א. הדרכה אישית

1. על ההדרכה האישית להינתן על ידי שתי מדריכות לפחות.
2. תהליך ההדרכה עם כל מדריכה חייב להימשך למשך עשרים שעות הדרכה לכל הפחות.
3. עד חמישים אחוזים משעות ההדרכה יכולות להינתן על ידי מטפלת מוסמכת שנמצאת בתהליך ההסמכה להדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי. זאת בתנאי שהיא עצמה מודרכת על ידי מדריכה מוסמכת על אותה ההדרכה שהיא נותנת למועמדת. שאר שעות ההדרכה חייב להינתן על ידי מדריכה מוסמכת.

ב. הדרכה קבוצתית

1. על ההדרכה הקבוצתית להינתן על ידי מדריכה מוסמכת בלבד.
2. גודל קבוצת הדרכה לא יעלה על שמונה מודרכות.

ג. הדרכה חיה

הדרכה חיה מוגדרת כהדרכה אישית שמתקיימת תוך כדי טיפול שהמועמדת מקיימת עם זוג או עם משפחה. המדריכה או נוכחת בחדר הטיפולים בזמן הטיפול, או צופה בו בזמן אמת, מעבר למראה חד-כיוונית או באמצעות טלוויזיה במעגל סגור. למדריכה צריכה להיות אפשרות להתערב ישירות בטיפול, או לתקשר עם המועמדת באמצעות מערכת שמע.

1. ההדרכה החיה תינתן או על ידי מדריכה מוסמכת, או על ידי מטפלת מוסמכת שנמצאת בתהליך ההסמכה להדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי. זאת בתנאי שהיא עצמה מודרכת על ידי מדריכה מוסמכת על אותה ההדרכה החיה שהיא נותנת למועמדת.
2. שעת טיפול אחת תחת הדרכה חיה, תיחשב לשעת הדרכה חיה אחת.
3. משך הדיון לפני ההדרכה החיה ולאחריה ייחשב לזמן הדרכה. אם נוכחות רק המועמדת והמדריכה, זמן זה ייחשב כהדרכה אישית. אם נוכח צוות מטפלים בנוסף למועמדת ולמדריכה, זמן זה ייחשב כהדרכה קבוצתית – בתנאי שמתקיימים כל שאר התנאים להדרכה קבוצתית כמפורט בסעיף ג.2.ב. דלעיל.
4. ההדרכה החיה תימשך שנתיים לפחות ועליה לכלול שני זוגות או משפחות לפחות.
5. שעות צפייה בהדרכה החיה של מטפלת אחרת יכולות להיחשב כרכישת שעות אקדמיות ב- 'מיומנויות וטכניקות בהתערבות טיפולית זוגית ומשפחתית' על פי סעיף ג.4. דלעיל, עד להיקף של קורס סמסטריאלי אחד או 28 שעות אקדמיות.
6. שעות ההדרכה החיה לא ייחשבו, כאשר המודרכת תהיה במעמד של צופה בלבד.

היקף ההדרכה:

- א. מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי במסלול המלא (סעיף ג.1.ד.1. דלעיל) נדרשת לצבור מאתיים ועשרים שעות הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי לפי הפירוט להלן:
  1. הדרכה אישית: מאה וארבעים שעות
  2. הדרכה קבוצתית: חמישים שעות במהלך שנתיים לפחות
  3. הדרכה חיה: שלושים שעות
- ב. מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי במסלול לבעלות וותק מקצועי (סעיף ג.1.ד.2. דלעיל) נדרשת לצבור מאה וחמישים שעות הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי לפי הפירוט להלן:
  1. הדרכה אישית: תשעים שעות
  2. הדרכה קבוצתית: שלושים שעות במהלך שנה אחת לפחות
  3. הדרכה חיה: שלושים שעות
- ג. מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי במסלול לבעלות מומחיות מיוחדת (סעיף ג.1.ד.3. דלעיל) נדרשת לצבור מאה שעות הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי לפי הפירוט להלן:
  1. הדרכה אישית: חמישים שעות
  2. הדרכה קבוצתית: עשרים שעות במהלך שנה אחת לפחות
  3. הדרכה חיה: שלושים שעות

סעיף ד' – המלצות

1. מועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי נדרשת להציג שתי המלצות לפחות, משתיים ממדריכותיה בטיפול זוגי ומשפחתי.
2. ההמלצה תקפה רק אם ניתנה על ידי מדריכה מוסמכת בטיפול זוגי ומשפחתי אשר הייתה חברת אגודה בתקופת מתן ההדרכה.
3. המלצה תינתן רק ממדריכה אשר הדריכה את המועמדת בהדרכה אישית ו/או בהדרכה חיה במשך עשרים וחמש שעות הדרכה לכל הפחות.
4. מועד הנפקת ההמלצה לא יהיה מאוחר מחמש שנים לאחר סיום ההדרכה.
5. ההמלצה תוגש על גבי טופס המלצה ייעודי של האגודה ובהתאם להנחיות המפורטות שם.